

EIROPAS KOMISIJA

Eiropas strukturālie un investīciju fondi

NORĀDĪJUMI DALĪBVALSTĪM
PAR GADA KONTROLES ZIŅOJUMU UN REVĪZIJAS
ATZINUMU

(2014.–2020. gada plānošanas periods)

ATRUNA. Šis ir Komisijas dienestu sagatavots dokuments. Pamatojoties uz piemērojamajiem ES tiesību aktiem, tajā ir sniegti tehniski norādījumi kolēģiem un citām iestādēm, kas iesaistītas Eiropas strukturālo un investīciju fondu (izņemot Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai (ELFLA)) uzraudzībā, kontrolē vai īstenošanā, par to, kā interpretēt un piemērot ES noteikumus šajā jomā. Šā dokumenta mērķis ir sniegt Komisijas dienestu paskaidrojumus par minētajiem noteikumiem un to interpretāciju, lai atvieglotu programmu īstenošanu un veicinātu labo praksi. Šie norādījumi neskar Tiesas un Vispārējās tiesas interpretāciju vai Komisijas lēmumus.

Saturs

Akronīmu un abreviatūru saraksts.....	3
I. Pamatinformācija.....	4
1. Normatīvās atsauces	4
2. Norādījumu mērķis	4
3. Revīzijas darba termiņi	5
II. Norādījumi par GKZ.....	5
1. Ievads	6
2. Pārvaldības un kontroles sistēmu būtiskas izmaiņas	6
3. Revīzijas stratēģijas izmaiņas	7
4. Sistēmas revīzijas	7
5. Darbību revīzijas	11
6. Pārskatu revīzijas	17
7. Revīzijas struktūru darba koordinācija un AA veikts uzraudzības darbs	18
8. Cita informācija	20
9. Vispārējais garantētais ticamības līmenis.....	22
III. Norādījumi par revīzijas atzinumu	24
1. pielikums. 10.1. punkts. GKZ paraugs “Sistēmas revīziju rezultāti”	28
2. pielikums. 10.2. punkts. GKZ paraugs “Darbību revīziju rezultāti”	29
3. pielikums. GKZ un revīzijas atzinumi, kas jāiesniedz līdz 15.2.2016.	30

AKRONĪMU UN ABREVIATŪRU SARAKSTS

AA	Revīzijas iestāde
GKZ	Gada kontroles ziņojums
Revīzijas struktūra	Struktūra, kas veic revīzijas saskaņā ar AA uzdevumu, kā paredzēts KNR 127. panta 2. punktā
CA	Sertifikācijas iestāde
CCI	<i>Code Commun d'Identification</i> (identifikācijas numurs, ko katrai programmai piešķir Komisija)
KDR	Komisijas 2014. gada 3. marta Deleģētā regula (ES) Nr. 480/2014, ar kuru papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1303/2013 ¹
KĪR	Komisijas 2015. gada 20. janvāra Īstenošanas regula (ES) Nr. 2015/207 ²
KNR	Kopīgo noteikumu regula (Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regula (ES) Nr. 1303/2013) ³
ESIF	ESIF ir visi Eiropas strukturālie un investīciju fondi. Šie norādījumi attiecas uz visiem fondiem, izņemot Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai (ELFLA)
ETS	Eiropas teritoriālā sadarbība (saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regulu (ES) Nr. 1299/2013)
IB	Starpniekstruktūra
MA	Vadošā iestāde
MCS	Pārvaldības un kontroles sistēma
TER	Kopējais kļūdu īpatsvars
RTER	Atlikušais kopējais kļūdu īpatsvars

¹ http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.138.01.0005.01.ENG

² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1426689332441&uri=CELEX:32015R0207>

³ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:32013R1303>

I. PAMATINFORMĀCIJA

1. Normatīvās atsauces

Regula	Panti
Reg. (ES) Nr. 1303/2013 Kopīgo noteikumu regula (turpmāk — <i>KNR</i>)	127. panta 5. punkts — Revīzijas iestādes funkcijas
Reg. (ES) Nr. 2015/207 Komisijas Īstenošanas regula (turpmāk — <i>KĪR</i>)	7. panta 2. un 3. punkts un VIII un IX pielikums (revīzijas atzinuma un gada kontroles ziņojuma paraugi)

2. Norādījumu mērķis

Šā dokumenta mērķis ir sniegt norādījumus attiecībā uz GKZ un atzinumiem, ko dalībvalstis iesniedz Komisijai, kā noteikts KNR 127. panta 5. punktā. Šie norādījumi ir piemērojami ESIF, izņemot Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai (ELFLA), un tajos ir izmantota KĪR VIII un IX pielikumā sniegto GKZ un revīzijas atzinuma paraugu struktūra.

Kopā ar pārvaldības deklarāciju, gada kopsavilkumu (par abiem atbildīga ir *MA*) un pārskatiem (atbildīga ir *CA*) AA sagatavotais GKZ un revīzijas atzinums ir nozīmīgi elementi, ar kuru starpniecību Komisija gūst pamatotu pārliecību par ESIF *MCS* pienācīgu darbību dalībvalstīs, par deklarēto izdevumu likumību un pareizību un par pārskatu pareizību, pilnīgumu un ticamību.

Saskaņā ar 317. pantu Līgumā par Eiropas Savienības darbību Kopienas budžeta jomās, kuras vada, izmantojot dalītās pārvaldības procedūras, Komisijai ir vispārēja atbildība par budžeta izpildi, bet dalībvalstis sadarbojas ar Komisiju un ir atbildīgas par programmu izpildes ikdienas administrēšanu un kontroli.

Pārliecības gūšanas process saskaņā ar dalītās pārvaldības principu dalībvalstīs balstās uz vienas revīzijas koncepciju (sk. KNR 148. pantu). Komisijas mērķis ir iespējami balstīties uz AA pausto revīzijas atzinumu, ar nosacījumu, ka Komisija ir guvusi pietiekamu pārliecību par AA veiktā revīzijas darba kvalitāti. Tāpēc Komisija rūpīgi analizē AA iesniegto GKZ un atzinumu, lai nonāktu pie sava atzinuma par *MCS* katrai programmai.

Kā noteikts KNR 127. panta 5. punkta pēdējā daļā, ja vienota *MCS* attiecas uz vairāk nekā vienu darbības programmu, AA var izstrādāt vienu atsevišķu GKZ, kurā ietvertas šīs programmas. Sīkāki apsvērumi par vienoto *MCS* ir sniegti Komisijas dokumenta *Norādījumi dalībvalstīm par revīzijas stratēģiju* (Nr. EGESIF_14-0011) 2. iedaļā.

Ja ir vairāku fondu programma, AA iesniedz GKZ, norādot visus attiecīgos fondus. Vairāku fondu programmas ir programmas, ko līdzfinansē ERAF un ESF, un attiecīgā gadījumā Kohēzijas fonds.

3. Revīzijas darba termiņi

Finanšu regulas (Regula (ES, EURATOM) Nr. 966/2012⁴) 59. panta 5. punktā ir norādīts, ka pārskati par izdevumiem, kas radušies attiecīgajā atskaites jeb atsaucēs periodā, un galīgo revīzijas ziņojumu un veikto kontroļu gada kopsavilkums ir jāiesniedz Komisijai līdz nākamā finanšu gada 15. februārim. Pēc attiecīgās dalībvalsts paziņojuma Komisija var noteikto termiņu (15. februāris) izņēmuma kārtā pagarināt līdz 1. martam.

Gada kontroles ziņojumā, kas jāiesniedz līdz 15.2.N+2, AA ziņo par sistēmas revīzijām, darbību revīzijām un pārskatu revīzijām, kas veiktas par Komisijai iesniegtā maksājuma pieteikumā norādītajiem izdevumiem, attiecībā uz grāmatvedības gadu no 1.7.N līdz 30.6.N+1 (pēdējā maksājuma pieteikuma termiņš attiecībā uz grāmatvedības gadu 31.7.N+1).

Pamatojoties uz savu revīzijas stratēģiju, AA īsteno visu revīzijas darbu, kas nepieciešams, lai izstrādātu derīgu revīzijas atzinumu par katru grāmatvedības gadu. Minēto Komisijas norādījumu par revīzijas stratēģiju V iedaļā ir ietverti revīzijas darba indikatīvie termiņi.

Tā kā KNR nav skaidri noteikts revīzijas periods, AA ir laikus jāvienojas ar MA un CA par pārskatu sagatavošanas termiņu saistībā ar revīzijas procesu, ņemot vērā, ka ir jānodrošina kvalitatīva GKZ un revīzijas atzinuma savlaicīga iesniegšana saskaņā ar KNR 127. panta 5. punktu. Turklāt MA dara pieejamu revīzijas iestādei pārvaldības deklarācijas un galīgo revīzijas ziņojumu un veikto kontroļu gada kopsavilkuma projektu, tostarp analīzi par sistēmās identificēto kļūdu un trūkumu raksturu un apjomu, kā arī ziņas par korektīvajiem pasākumiem, kas veikti vai plānoti šajā saistībā. Dalībvalsts nosaka iekšējos termiņus, kādos šie dokumenti iestādēm ir jānosūta saskaņā ar to attiecīgajiem pienākumiem.

Pirmais GKZ un revīzijas atzinums ir jāiesniedz līdz 2016. gada 15. februārim un jāizstrādā, pamatojoties uz Komisijai iesniegtā maksājuma pieteikumā norādītajiem izdevumiem no attiecināmības sākuma datuma līdz 2015. gada 31. jūlijam. Pēdējais grāmatvedības gads ir no 2023. gada 1. jūlija līdz 2024. gada 30. jūnijam, un par attiecīgo revīzijas darbu ziņojums būs jāiesniedz pēdējā GKZ līdz 2025. gada 15. februārim.

II. NORĀDĪJUMI PAR GKZ

Katrā turpmākajā punktā izcēlumā sniegtais teksts ir izraksts no KĪR IX pielikumā sniegtā GKZ parauga attiecīgā punkta.

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1416480945454&uri=CELEX:32012R0966>

1. Ievads

1.1. Ziņas par atbildīgo revīzijas iestādi un citām struktūrām, kuras bija iesaistītas ziņojuma sagatavošanā.

1.2. Atsauces periods (t. i., grāmatvedības gads)⁵.

1.3. Revīzijas periods (kura laikā notika revīzijas darbs).

1.4. Ziņojumā aplūkotās(-o) darbības programmas(-u) un tās/to vadošās un sertifikācijas iestādes identifikācija. [Ja gada kontroles ziņojums attiecas uz vairāk nekā vienu programmu vai fondu, informācija jāsniedz atsevišķi par katru programmu un fondu, katrā punktā norādot informāciju, kas īpaši attiecas uz programmu un/vai fondu, izņemot 10.2. punktu, attiecībā uz kuru šādu informāciju norāda 5. punktā].

1.5. Ziņojuma sagatavošanai un revīzijas atzinuma izstrādei veikto darbību apraksts.

Jānorāda periods, kurā ir veikts revīzijas darbs. Jānorāda piemērojamās revīzijas stratēģijas redakcija. Ja ir mainījusies stratēģija saistībā ar šajā GKZ aplūkoto grāmatvedības periodu, tas jānorāda 3. punktā.

GKZ 1.5. punktā jāiekļauj sagatavošanās posms, analizētā dokumentācija, saskaņošana ar citām struktūrām (attiecīgā gadījumā), veiktais revīzijas darbs, kā aprakstīts 4., 5. un 6. punktā, un revīzijas atzinuma galīgā izstrāde. Šis punkts ir īpaši svarīgs gadījumos, kad AA paļaujas uz citu revīzijas struktūru darbu. Visbeidzot, šajā punktā iekļauj arī pārvaldības deklarācijas atbilstības pārbaudes, ko veikusi AA revīzijas atzinuma vajadzībām (tostarp pārbaudes, vai pārvaldības deklarācija saskan ar visās revīzijās un kontrolēs izdarītajiem secinājumiem). Sīkākai informācijai skatīt Komisijas dokumentu *Norādījumi dalībvalstīm par pārvaldības deklarācijas un gada kopsavilkuma izstrādi* (EGESIF_15_0008), kas drīzumā tiks pabeigts.

2. Pārvaldības un kontroles sistēmu būtiskas izmaiņas

2.1. Ziņas par jebkādam tādu pārvaldības un kontroles sistēmu būtiskām izmaiņām, kas saistītas ar vadošās un sertifikācijas iestādes atbildību, jo īpaši par funkciju deleģēšanu jaunām starpniek institūcijām, un apstiprinājums par to atbilstību Regulas (ES) Nr. 1303/2013 72. un 73. pantam, pamatojoties uz revīzijas iestādes saskaņā ar tās pašas regulas 127. pantu veikto revīzijas darbu.

2.2. Ziņas par nozīmēto iestāžu uzraudzību saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1303/2013 124. panta 5. un 6. punktu.

2.3. Norāda datumus, no kuriem šīs izmaiņas ir spēkā, izmaiņu paziņošanas revīzijas iestādei datumus, kā arī šo izmaiņu ietekmi uz revīzijas darbu.

⁵ Kā definēts KNR 2. panta 29. punktā.

Būtiskas izmaiņas ir izmaiņas, kas varētu ietekmēt MCS pienācīgu darbību un garantēto ticamības līmeni, ko tās nodrošina attiecībā uz ESIF pārvaldību. No AA tiek gaidīts apstiprinājums, ka izmainītā MCS joprojām ir saskaņā ar KNR 72., 73. un 74. pantu, pamatojoties uz revīzijas darbu, kas veikts saistībā ar MCS izmaiņām.

Gadījumā, ja saistībā ar šīm izmaiņām nav veikts revīzijas darbs, izdarot savus secinājumus un sniedzot atzinumu, AA ir jāizvērtē, kā izmaiņas ietekmē MCS izveidi un darbību.

Ja piemēro KNR 124. panta 5. un 6. punktu un ja dalībvalsts ir pilnvarojusi AA apstiprināt, ka attiecīgais korektīvo pasākumu plāns⁶ tika īstenots pārbaudes laikposmā, tai vajadzētu GKZ norādīt šajā saistībā veikto darbu. Ja šāds plāns vēl nav īstenots pirms GKZ iesniegšanas, AA vajadzētu GKZ norādīt apstiprināto plāna izpildes grafiku, pašreizējo stāvokli un to, kā tas ietekmē AA revīzijas atzinumu.

3. Revīzijas stratēģijas izmaiņas

3.1. Ziņas par visām izmaiņām, kuras ir veiktas revīzijas stratēģijā, un to iemeslu skaidrojums. Jo īpaši norāda visas izmaiņas atlases metodē, ko izmanto darbības revīzijai (skatīt tālāk 5. punktu).

3.2. Atsevišķi norāda vēlīnajā posmā veiktās vai ierosinātās izmaiņas, kuras neietekmē atsauces perioda laikā veikto darbu, un atsauces perioda laikā veiktās izmaiņas, kuras ietekmē revīzijas darbu un rezultātus. Iekļauj tikai tās izmaiņas, kuras atšķiras no revīzijas stratēģijas iepriekšējās versijas.

4. Sistēmas revīzijas

4.1. Ziņas par struktūrām (tostarp par revīzijas iestādi), kas veikušas revīzijas par programmas pārvaldības un kontroles sistēmas pienācīgu darbību (kā paredzēts Regulas (ES) Nr. 1303/2013 127. panta 1. punktā) — turpmāk “sistēmas revīzijas”.

Struktūras, kas minētas 4.1. punktā, ir vai nu AA, vai jebkura revīzijas struktūra, kas attiecīgā gadījumā veic revīzijas, kā noteikts KNR 127. panta 2. punktā. Ja daļa no sistēmu revīzijām ir ārpalpojums, jānorāda līguma informācija⁷ un līgumslēdzējam(-iem) nodotie uzdevumi. Attiecībā uz vairāku fondu programmām jānorāda, ka AA veic revīzijas darbu par visiem fondiem, un, ja neveic, būtu jānorāda par katru fondu atbildīgās struktūras.

4.2. Veikto revīziju pamatojuma apraksts, tostarp atsauce uz piemērojamo revīzijas stratēģiju, jo īpaši uz riska novērtēšanas metodoloģiju un rezultātiem, uz kuru pamata tika izstrādāts sistēmas revīziju revīzijas plāns. Ja riska novērtējums ir precizēts, to apraksta iepriekš 3. punktā, norādot revīzijas stratēģijas izmaiņas.

⁶ Kā norādīts minētajos noteikumos, ja esošie revīzijas un kontroles rezultāti liecina, ka izraudzītā iestāde (MA vai CA) vairs neizpilda izraudzīšanas kritērijus, dalībvalsts attiecīgā līmenī un ņemot vērā problēmas nopietnību, nosaka pārbaudes laikposmu, kura laikā tiek veikti vajadzīgie korektīvie pasākumi.

⁷ Piemēram, līgumslēdzēja vārds, uzvārds/ nosaukums, darba joma un mērķi, definētie uzdevumi utt.

Revīzijas stratēģijā iekļauto revīzijas uzdevumu indikatīvajā grafikā ir sniegts pilnīgs sistēmas revīzijās iekļauto struktūru un to funkciju uzskaitījums.

GKZ ietver informāciju par revīzijas stratēģijas īstenošanas stāvokli attiecībā uz sistēmas revīzijām. Ja revīzijas stratēģija netika (pilnībā) īstenota, AA paskaidro iemeslus un norāda, kādos termiņos ir plānots pabeigt sistēmas revīziju, par kuru tiks ziņots nākamajā GKZ vai citā ziņojumā. Jebkurā gadījumā AA jāīsteno viss revīzijas darbs, kas nepieciešams, lai izstrādātu derīgu revīzijas atzinumu par katru grāmatvedības gadu.

Ja ir vairāku fondu programmas, minētā informācija jāsniedz par katru fondu (vai gadījumā, ja viena informācija attiecas uz visiem fondiem, tas skaidri jānorāda).

4.3. Attiecībā uz tabulu 10.1. punktā — sistēmas revīziju galveno konstatējumu un secinājumu apraksts, iekaitot uz konkrētām tematiskajām jomām vērstās revīzijas, kā noteikts šīs regulas VII pielikuma 3.2. punktā.

4.4. Norāde par to, vai jebkādām konstatētajām problēmām ir sistēmisks raksturs, un par veiktajiem pasākumiem, ieskaitot nepareizos izdevumus skaitliskā izteiksmē un jebkādas finanšu korekcijas saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 480/2014 27. panta 5. punktu.

GKZ 4.3. punktā skaidri nošķir galvenos no sistēmas revīzijām izrietošos konstatējumus katrai programmai un katram fondam. Skaidri norāda struktūras, uz kurām attiecas konstatējumi.

KĪR IX pielikuma 10.1. punktā sniegto tabulu aizpilda un pievieno GKZ. Šajā tabulā sniedz novērtējumu par katru AA revidēto struktūru attiecībā uz katru pamatprasību, kas izriet arī no tā paša plānošanas perioda iepriekšējos grāmatvedības gados veiktajām revīzijām. Sīkāka informācija par šo pamatprasību novērtējumu ir sniegta Komisijas dokumentā *Norādījumi dalībvalstīm par pārvaldības un kontroles sistēmu novērtējuma vienotu metodoloģiju* (EGESIF_14-0010, 18.12.2014.).

Šajā punktā norāda arī konkrētu tematisko jomu horizontālās revīzijas⁸ (kas paredzētas revīzijas stratēģijā un veiktas attiecībā uz grāmatvedības gadu), piemēram:

- pārvaldības kvalitātes pārbaudes, tostarp saistībā ar valsts iepirkuma noteikumu, valsts atbalsta noteikumu, vides prasību un vienlīdzīgu iespēju ievērošanu;
- projektu atlases un pārvaldības kvalitātes pārbaudes saistībā ar finanšu instrumentu izstrādes īstenošanu;
- saskaņā ar KNR 72. panta d) punktu, 125. panta 2. punkta d) apakšpunktu un 126. panta d) punktu izveidoto IT sistēmu darbība un drošība un to savienojums ar IT sistēmu (*SFC* 2014), kā minēts KNR 74. panta 4. punktā;

⁸ Horizontālās revīzijas var aptvert vairākus fondus vai programmas.

- ar rādītājiem un starpposma mērķiem saistīto ziņoto datu ticamība un šo datu pārvaldības un ziņošanas sistēmu atbilstīgums attiecībā uz iznākuma, finanšu un ieguldījumu prioritātes līmeņa rezultāta rādītājiem un tādējādi progress darbības programmas mērķu sasniegšanā, ko sniedz MA saskaņā ar KNR 125. panta 2. punkta a) apakšpunktu;
- atsaukto un atgūto summu paziņošana;
- efektīvu un samērīgu krāpšanas apkarošanas pasākumu īstenošana, ņemot vērā apzinātos riskus.

Ja par attiecīgo grāmatvedības gadu nav veiktas sistēmas revīzijas, par to, ka tas atbilst revīzijas stratēģijai, jāsniedz pienācīgs pamatojums. Izņēmuma gadījumos, ja sistēmas revīzijas ir veiktas vai pabeigtas saistībā ar grāmatvedības gadu, bet nav vēl iesniegtas Komisijai, tās jāiesniedz ne vēlāk kā vienlaikus ar GKZ. Ja GKZ iesniegšanas brīdī sistēmas revīzijas vēl nav pabeigtas, gada kontroles ziņojumā jānorāda sākotnējie secinājumi, kā arī jānovērtē, kā tie ietekmēs vispārējo novērtējumu.

GKZ 4.4. punktā AA iekļauj informāciju par to, kādā stadijā ir rīcības plāni, ko īsteno pēc sistēmas revīzijām, kas veiktas attiecībā uz grāmatvedības gadu, uz kuru attiecas GKZ. Norāda finansiālo ietekmi, kā arī korekciju stāvokli. Jānorāda Komisijai iesniegtais maksājuma pieteikums, kurā korekcijas ir atskaitītas.

Gadījumā, ja sistēmiskas⁹ problēmas nav konstatētas, arī tas jānorāda GKZ.

Ja ir vairāku fondu programmas, minēto informāciju sniedz par katru fondu (vai gadījumā, ja tā pati informācija attiecas uz visiem fondiem, to skaidri norāda).

4.5. Informācija par iepriekšējo grāmatvedības gadu sistēmas revīziju ieteikumu pēckontroli.

Ja ir veiktas finanšu korekcijas, ņemot vērā iepriekšējo grāmatvedības gadu sistēmas revīzijas, norāda maksājuma pieprasījumu Komisijai, kurā šīs korekcijas ir atskaitītas.

4.6. Apraksts attiecībā uz sistēmas revīziju laikā atklātajiem ar finanšu instrumentu pārvaldību saistītajiem konkrētajiem trūkumiem vai cita veida izdevumiem, uz kuriem attiecas īpaši noteikumi (piemēram, valsts atbalsts, projekti, kas rada ienākumus, vienkāršoti izmaksu risinājumi), un vadošās iestādes veikto pēckontroli šādu trūkumu novēršanai (ja piemērojams).

Šajā punktā AA jāapraksta attiecībā uz finanšu instrumentiem veiktais konkrētais darbs un konstatētie trūkumi un pārkāpumi, kā arī šajā saistībā veiktie korektīvie pasākumi. AA

⁹ Sistēmiskas kļūdas ir kļūdas, kas ietekmē nerevidēto kopu un rodas labi definētos un līdzīgos apstākļos. Šīm kļūdām parasti ir kopīga pazīme, piem., darbības veids, norises vieta vai laikposms. Tās parasti ir saistītas ar neefektīvu kontroles procedūru kādā pārvaldības un kontroles sistēmā vai tās daļā. Sīkāka informācija sniegta Komisijas dokumentā *Norādījumi par gada kontroles ziņojumos ietverto kļūdu izvērtēšanu*.

apraksta arī saskaņā ar KNR 40. panta 2. punktā minētajiem regulārajiem kontroles ziņojumiem sniegto garantēto ticamības līmeni. Ja revīzijas saskaņā ar KNR 40. panta 3. punktu ir veiktas galasaņēmēju līmenī, AA raksturo šādas pieejas iemeslus un galvenos no šīm revīzijām iegūtos secinājumus.

Attiecībā uz vairāku fondu programmām norāda, no kāda fonda tiek saņemts finanšu instrumenta atbalsts.

4.7. Pēc sistēmas revīzijas iegūtais garantētais ticamības līmenis (zems/vidējs/augsts) un pamatojums.
--

Norāda, kādā pakāpē tiek garantēta pārvaldības un kontroles sistēmas ticamība saistībā ar tās spēju nodrošināt izdevumu likumību un pareizību. AA veic novērtējumu, pamatojoties uz grāmatvedības gada un attiecīgā gadījumā iepriekšējo grāmatvedības gadu sistēmas revīziju rezultātiem un attiecīgajiem secinājumiem. Ja sistēmai sniegts 1. kategorijas novērtējums, tas nozīmē, ka ir augsta ticamības pakāpe attiecībā uz izdevumu likumību un pareizību, 2. kategorijas novērtējums atbilst vidējai ticamības pakāpei, 3. kategorijas novērtējums atbilst vidējai vai zelai ticamības pakāpei atkarībā no konstatēto nepilnību sekām, un 4. kategorijas novērtējums atbilst zelai ticamības pakāpei.

Ja ir vairāku fondu programmas un ja par dažādiem fondiem ir iegūta atšķirīga garantētā ticamības pakāpe attiecībā uz MCS, AA skaidri jāsniedz katram fondam piemērojamā kvalifikācija un jāpaskaidro atšķirības.

5. Darbību revīzijas

5.1. Norāde par iestādēm (tostarp revīzijas iestādēm), kuras veica darbību revīzijas (kā paredzēts Regulas (ES) Nr. 1303/2013 127. panta 1. punktā un Regulas (ES) Nr. 480/2014 27. pantā).

Šajā punktā AA paskaidro, kādi pasākumi ir veikti, lai uzraudzītu to iestāžu darbu, kas veikušas darbību revīzijas tās vārdā (saskaņā ar deleģējumu vai kā ārpalpojumu), saskaņā ar ES regulējumu, revīzijas stratēģiju un starptautiski pieņemtiem revīzijas standartiem¹⁰. AA jāapstiprina, ka saistībā ar GKZ šim iestāžu veiktajam darbam var uzticēties un ka tas ļauj AA izstrādāt derīgu revīzijas atzinumu.

Attiecībā uz vairāku fondu programmām minēto informāciju sniedz par katru fondu.

Ja daļa no darbību revīzijām ir ārpalpojums, jānorāda līguma informācija¹¹ un līgumslēdzējam(-iem) nodotie uzdevumi.

Attiecībā uz ETS programmām AA apraksta, kādā veidā tā ir nodrošinājusi revidentu grupas izstrādāto procedūras noteikumu ievērošanu.

5.2. Izmantotās atlasas metodoloģijas apraksts un informācija par to, vai metodoloģija atbilst revīzijas stratēģijai.

5.3. Norāde par statistiskajā atlasē izmantotajiem kritērijiem un skaidrojums par to pamatā esošajiem aprēķiniem un izmantotajiem profesionālajiem slēdzieniem. Izlases raksturlielumi ietver: būtiskuma līmeni, uzticamības līmeni, atlasas vienību, prognozējamo kļūdu īpatsvaru, atlasas intervālu, kopas vērtību, kopas lielumu, izlases lielumu, informāciju par stratifikāciju [sadalījumu] (ja attiecas). Pamatā esošos [saistītos] aprēķinus par atlasas izvēli un kopējo kļūdu īpatsvaru (kā noteikts Regulas (ES) Nr. 480/2014 28. panta 14. punktā) apraksta 10.3. punktā tādā veidā, lai būtu iespējams saprast veiktās pamata darbības atbilstoši izmantotajai konkrētajai atlasas metodei.

5.4. Komisijai deklarēto grāmatvedības gada izdevumu (euro) saskaņošana ar kopu, no kuras tika iegūta nejaušā izlase (10.2. punkta tabulas "A" sleja). Saskaņojamie posteņi ietver negatīvas izlases vienības, ja attiecībā uz grāmatvedības gadu ir veiktas finanšu korekcijas.

5.5. Ja ir negatīvas izlases vienības, jānorāda apstiprinājums, ka tās tiek uzskatītas par atsevišķu kopu saskaņā ar Komisijas Deleģētās regulas (ES) Nr. 480/2014 28. panta 7. punktu. Šo vienību revīziju galveno rezultātu analīze, proti, pārbaudot, vai (dalībvalsts vai

¹⁰ Galvenais princips visos standartos (piemēram, 25. punkts Eiropas Īstenošanas norādījumos par *INTOSAI* revīzijas standartiem) ir tāds, ka tiek gaidīts, ka galvenais revidents veic revīzijas procedūras tā, lai nodrošinātu pietiekamu un pieņemamu citu revidentu veiktā darba kvalitāti. Var paredzēt, ka kāda šādu revidentu veiktā darba daļa tiek veikta atkārtoti, taču tas nav obligāti. Lēmumu par darba atkārtotu veikšanu pieņem, pamatojoties uz AA profesionālo spriedumu un skepticismu.

¹¹ Piemēram, līgumslēdzēja vārds, uzvārds/ nosaukums, adrese, joma un mērķi, definētie uzdevumi utt.

Komisijas) lēmums par finanšu korekciju piemērošanu pārskatos ir reģistrēts kā atsauktā vai atgūtā summa.

5.6. Nestatistiskās atlases izmantošanas gadījumā jānorāda šādas metodes izmantošanas iemesli atbilstoši Regulas (ES) Nr. 1303/2013 127. panta 1. punktam, šādā veidā revidēto darbību/izdevumu procentuālā daļa, izlases (un attiecīgi tās reprezentativitātes) nejaušības un pietiekama izlases lieluma nodrošināšanai veiktie pasākumi, lai revīzijas iestāde varētu sagatavot derīgu revīzijas atzinumu. Prognozējamo kļūdu īpatsvaru aprēķina arī nestatistiskās atlases gadījumā.

GKZ 5.2. punktā AA apraksta izmantoto atlases metodi jeb izlases veidošanas metodi saskaņā ar KNR 127. panta 7. punktu un KDR 28. pantu. Šajā punktā norāda un paskaidro atkāpes no revīzijas stratēģijā noteiktās atlases metodoloģijas.

GKZ 5.3. punktā AA jānorāda un jāpamato **atlasē izmantotie kritēriji**, piemēram, prognozētā kļūda, būtiskuma līmenis, atlases vienība (t. i., darbība, projekts darbībā vai atbalsta saņēmēja iesniegts maksājuma pieprasījums) un attiecīgā gadījumā uzticamības līmenis, kas piemērots saskaņā ar KDR 28. panta 11. punktu,¹² un attiecīgā gadījumā atlases intervāls. GKZ attiecīgā gadījumā jānorāda arī kopas lielums, izlases lielums un grāmatvedības gadā faktiski revidēto atlases vienību skaits¹³.

GKZ 5.3. punktā AA apraksta arī savu stratifikācijas pieeju (ja to piemēro saskaņā ar KDR 28. panta 10. punktu), norādot apakškopas, kurām ir līdzīgas pazīmes, piemēram, darbības, ko veido programmas finanšu ieguldījumi finanšu instrumentos, vienības ar lielu vērtību, fondi (ja ir vairāku fondu programmas).

2007.–2013. gada periodā bija iespējams izmantot vienu izlasi vairākām programmām, ko aptver viena MCS. Tas pats attiecas uz 2014.–2020. gada periodu, turklāt tas attiecas arī uz vairāku fondu programmām. Šādos gadījumos viens revīzijas atzinums un korektīvie pasākumi attiecas uz visām programmām vai fondiem, pat ja nepilnības attiecas tikai uz vienu programmu vai vienu fondu. To var novērst, ja ir pieejami pietiekami revīzijas pierādījumi, kas ļauj sagatavot secinājumu par katru programmu vai fondu.

Ja vairāku fondu programmā kļūdu īpatsvars pārsniedz 2 % vai ir sistēmas nepilnības, dalībvalsts interesēs ir īstenot mērķtiecīgas finanšu korekcijas attiecībā uz katru fondu, nevis korektīvus pasākumus, kas ietekmē visu programmu kopumā. Tāpēc Komisija iesaka AA iegūt pamatotu pārliecību par katru fondu. Tas nozīmē, ka vairāku fondu programmai atlasītā izlase sniedz pietiekamus revīzijas pierādījumus par katru fondu, t. i., aptuveni jāizmanto 30 izlases vienības¹⁴ katram fondam. Šim nolūkam AA varētu izmantot stratifikāciju fondu līmenī, kā

¹² KDR 28. panta 11. punktā ir norādīts, lai sistēma tiktu novērtēta kā tāda, kas ir uzticama, ticamības līmenis, ko izmanto izlases veidošanā, nav mazāks par 60 %; lai sistēma tiktu novērtēta kā tāda, kuras drošums ir zems, uzticamības līmenis, ko izmanto izlases veidošanā, nav mazāks par 90 %.

¹³ Ja ir vairāki izlases veidošanas periodi, dati jānorāda katrai izlasei.

¹⁴ Šis aptuvenais skaitlis ir dots arī KDR 28. panta 9. punktā saistībā ar apakšizlasi.

noteikts KDR 28. panta 10. punktā, nodrošinot, ka katrs strats ir pietiekami liels, lai par to varētu sagatavot secinājumu. Tas ir jo īpaši svarīgi, ja vairāku fondu programmai par katru fondu ir gaidāmi atšķirīgi rezultāti.

GKZ 10.3. pielikumā AA jāsniedz aprēķinu tabulas (un attiecīgā gadījumā un pēc Komisijas revidentu pieprasījuma *ACL*, *IDEA* vai tamlīdzīgu programmatūru žurnāli), kas ļautu saprast izmantoto atlases metodi, izmantojot veidnes, kas sniegtas Komisijas norādījumos par izlases veidošanu¹⁵. Ja AA ir izmantojusi atlases metodi, kas nav paredzēta šajās veidnēs, tās vietā jāsniedz attiecīga aprēķinu tabula. Jānodrošina revīzijas liecības par izlases atlasī.

GKZ 5.3. punktā AA paskaidro, kā attiecīgā gadījumā tā ir īstenojusi praksē prasības par darbības programmu samērīgu kontroli, kas noteikta KNR 148. panta 1. punktā un KDR 28. panta 8. punktā.

Ja AA ir izmantojusi KDR 28. panta 9. punktā atļauto pieeju, GKZ 5.3. punktā jānorāda apakšizlasei izmantotā metodoloģija. Šādā gadījumā GKZ 10.2. tabulas slejā *Grāmatvedības gada izdevumu revidētā nejausā izlase AA* jāizvērtē tikai faktiski revidētie izdevumi, nevis deklarētie izdevumi izlases vienībai (piemēram, darbībai, maksājuma prasījumam), kurai izmantota apakšizlase. Šajā slejā norādītie dati ir sniegti tikai informācijas vajadzībām un nav atkarīgi no ekstrapolētā kļūdu īpatsvara aprēķina izlases vienības līmenī, kas būtu jāpiemēro izlases vienības deklarētajiem izdevumiem.

GKZ 5.4. punktā AA sniedz izlases **kopas** vērtību un šīs summas saskaņojumu ar izdevumu summu, ko CA ir paziņojusi Komisijai saistībā ar grāmatvedības gadu. Saskaņojamos posteņos ietver negatīvas izlases vienības, ja ir veiktas finanšu korekcijas¹⁶.

Izlases kopā iekļauj izdevumus, kas paziņoti Komisijai par darbībām programmā vai programmu grupā grāmatvedības gadā. Izlases kopā iekļauj visas darbības, attiecībā uz kurām deklarētie izdevumi ir iekļauti Komisijai iesniegtajā maksājuma pieprasījumā gadā, uz kuru attiecas izlase, izņemot gadījumus, uz kuriem attiecas KNR 148. panta 1. punkts.

GKZ 5.5. punktā AA apstiprina, ka **negatīvas izlases vienības** saskan ar CA grāmatvedības sistēmā reģistrēto finanšu korekciju summu, un nodrošina, ka šīs vienības tika skatītas kā atsevišķa kopa, kā noteikts KDR 28. panta 7. punktā. Sīkāki skaidrojumi, kā rīkoties ar negatīvām izlases vienībām ir sniegti norādījumos.

Nestatistiskās atlases¹⁷ izmantošanas gadījumā AA 5.6. punktā apraksta, pamatojoties uz ko tika atlasīta izlase, sniedzot atsauci uz savu profesionālo spriedumu, normatīvajām prasībām

¹⁵ Norādījumu par atlases metodēm revīzijas iestādēm atjauninātā redakcija (COCOF_08-0021-03_EN, 4.4.2013.), kas drīzumā tiks pabeigta.

¹⁶ Skatīt norādījumu par izlases veidošanu 5.5. punkta trešo un ceturto daļu.

¹⁷ Sistēmas augsta ticamības līmeņa "labākajam scenārijam" atbilst normatīvā prasība iekļaut vismaz 5 % darbību un 10 % izdevumu. Šajā saistībā sīkākas ziņas ir sniegtas norādījumos par revīzijas stratēģiju (sk. 4.3. punktu) — atsauces Nr. EGESIF EGESIF_14-0011 un norādījumos par izlases veidošanu.

un piemērojamajiem starptautiski atzītajiem revīzijas standartiem. Proti, AA jāpaskaidro, kāpēc tā uzskata, ka izlase ir reprezentatīva attiecībā uz kopu, no kuras tā atlasīta, un ļauj AA sagatavot derīgu revīzijas atzinumu.

5.7. Darbības revīziju galveno rezultātu analīze, kurā izklāsta revidēto izlases vienumu skaitu, attiecīgo summu un kļūdu tipus atbilstoši darbībai, konstatēto kļūdu būtību, strata kļūdu īpatsvaru un būtiskākos attiecīgos trūkumus un nepilnības, kļūdu īpatsvara augšējo robežu (attiecīgā gadījumā), cēloņus un ierosinātos korektīvos pasākumus (tostarp pasākumus ar mērķi izvairīties no šīm kļūdām nākamajos maksājumu pieteikumos) un ietekme uz revīzijas atzinumu. Ja nepieciešams, jāsniedz sīkāki paskaidrojumi par datiem, kas norādīti 10.2. un 10.3. punktā, jo īpaši attiecībā uz kopējo kļūdu īpatsvaru.

5.8. Paskaidrojumi par finanšu korekcijām attiecībā uz grāmatvedības gadu, kuras sertifikācijas iestāde/ vadošā iestāde ieviesusi pirms pārskatu iesniegšanas Komisijai un kuras izriet no darbības revīzijām, tostarp par vienoto likmi vai ekstrapolētajām korekcijām, kā sīkāk norādīts 10.2. punktā.

5.9. Kopējā kļūdu īpatsvara un atlikušo kopējo kļūdu īpatsvara salīdzinājums (kā izklāstīts 10.2. punktā) ar noteikto būtiskuma līmeni, lai izvērtētu, vai kopa nav būtiski nepareizi izteikta, un noteiktu tā ietekmi uz revīzijas atzinumu.

5.10. Informācija par papildu izlases revīzijas rezultātiem (kā noteikts Regulas (ES) Nr. 480/2014 28. panta 12. punktā), ja tāda ir veikta.

5.11. Ziņas par to, vai jebkādām konstatētajām problēmām ir sistēmisks raksturs, un par veiktajiem pasākumiem, ieskaitot nepareizos izdevumus skaitliskā izteiksmē un jebkādas saistītās finanšu korekcijas.

5.12. Informācija par iepriekšējos gados veiktu darbības revīziju rezultātu pēckontroli, jo īpaši attiecībā uz sistēmiska rakstura trūkumiem.

5.13. No darbības revīziju vispārējiem rezultātiem iegūtie secinājumi par pārvaldības un kontroles sistēmas efektivitāti.

AA īsteno visu revīzijas darbu, kas nepieciešams, lai izstrādātu derīgu revīzijas atzinumu par katru grāmatvedības gadu. Proti, iekļauj visu nejaušas izlases veidā atlasīto darbību revīzijas. Ja AA nespēj veikt konkrētas darbības revīziju, GKZ sniedz sīku pamatojumu, kā arī ziņas par to, kādus pasākumus AA ir veikusi, lai koriģētu situāciju un tās sekas uz revīzijas atzinumu.

Kopējā kļūdu īpatsvarā (*TER*) iekļautās kļūdas attiecas uz konstatējumiem, kas iekļauti galīgajā revīzijas ziņojumā, t. i., pēc pretrunu procedūras ar revidējamo vienību noslēgšanas. Pienācīgi pamatotos gadījumos, ja minētā pretrunu procedūra nav pabeigta pirms GKZ iesniegšanas, tas var būt par pamatu revīzijas tvēruma ierobežošanai, un atzinumu ar piezīmēm var sniegt, pamatojoties uz AA profesionālo spriedumu. Revīzijas atzinuma kvalifikāciju kvantitatīvi var aprēķināt, pamatojoties uz kļūdas maksimālo apmēru, ko AA uzskata par pamatotu, ņemot vērā informāciju, kas tai pieejama sava revīzijas atzinuma izteikšanas brīdī.

GKZ 5.7. punktā AA iekļauj konstatēto kļūdu kvalitatīvo analīzi. Jānorāda kļūdu skaits un veidi, to būtiskums un iemesli, kā to novērtē AA.

GKZ 5.9. punktā AA jānorāda *TER*, kas aprēķināts, kā noteikts KDR 28. panta 14. punktā:

“Pamatojoties uz to darbību revīzijas rezultātiem, kuras veiktas Regulas (ES) Nr. 1303/2013 127. panta 5. punkta a) apakšpunktā minētā revīzijas atzinuma un kontroles ziņojuma vajadzībām, revīzijas iestāde aprēķina kopējo kļūdu īpatsvaru, kas atbilst prognozējamo nejaušo kļūdu un attiecīgā gadījumā sistēmisko kļūdu un neizlaboto anomālo kļūdu summai, kas dalīta ar kopu.”¹⁸

TER tad salīdzina ar būtiskuma sliekšni, t. i., ne vairāk kā 2 % no kopā iekļautajiem izdevumiem¹⁹. Ja korektīvie pasākumi ir veikti pirms GKZ pabeigšanas, AA aprēķina arī *RTER*, t. i., *TER*, no kura atņemtas finanšu korekcijas, kas piemērotas AA darbību revīzijas rezultātā. *RTER* tad salīdzina ar būtiskuma sliekšni.

RTER atbilst *TER*, no kura atņemtas finanšu korekcijas, ko dalībvalstis varētu būt piemērojušas saistībā ar AA darbību revīzijās konstatētām kļūdām, ieskaitot prognozējamās nejaušās kļūdas vai sistēmiskos pārkāpumus. Parasti šīs korekcijas piemēro, kad *TER* jau ir noteikts. Savukārt finanšu korekcijas, ko dalībvalstis piemērojušas pēc tam, kad AA ir izveidojusi izlasi, un pirms AA ir noteikusi *TER*, var arī atņemt no *RTER*, ja šīs korekcijas ir veiktas ar mērķi samazināt ar *TER* identificētos riskus. Tipiskais piemērs varētu būt korekcijas, kas veiktas, pamatojoties uz *MA* darbu, kas veikts, nosakot AA darbību revīzijās konstatēto sistēmisko pārkāpumu apmēru. Jebkurā gadījumā papildus AA profesionālajam spriedumam, ko tā sniegusi, izvērtējot finanšu korekcijas, kas jāizskata *RTER* aprēķinā, AA jābūt pamatotai pārliecībai, ka finanšu korekcijas, kas jāizvērtē *RTER*, patiešām ir nepareizo izdevumu korekcijas, nevis, piemēram, pārrakstīšanās kļūdu korekcija, reversie ieraksti pārskatos, kas neatbilst finanšu korekcijām, ienākumi no projektiem, kas rada ienākumus, darbību pārnese no vienas programmas uz citu (vai vienas programmas ietvaros) vai vadības lēmumi anulēt projektu, un nav saistītas ar šajā projektā konstatētajiem pārkāpumiem. Visbeidzot, ar atsevišķiem pārkāpumiem saistītas korekcijas²⁰, kas kā tādas nav iekļautas *TER* (piemēram, konkrētas anomālas kļūdas, kas labotas pirms GKZ iesniegšanas, pārkāpumi, ko *IB*, *MA* un *CA* jau ir konstatējušas un uz ko vērsušas darbību, bet kas vēl netika izlaboti pirms AA veidotās izlases²¹) neiekļauj *RER*, lai to nenovērtētu pārāk zemu.

Ja ekstrapolēto finanšu korekciju piemēro, pamatojoties uz prognozējamo nejaušo kļūdu īpatsvaru (kur kopējais kļūdu īpatsvars ir vienīgi nejaušās kļūdas), prognozējamo kļūdu īpatsvaru piemēro visai kopai. Tad iegūto summu samazina, atņemot izlasē konstatētās kļūdas (kas jākoriģē atsevišķi²²), tādējādi tiks iegūta nepieciešamā ekstrapolētās korekcijas summa.

¹⁸ Ja deklarētajos izdevumos ir iekļautas negatīvas izlases vienības, tās ir jāskata kā atsevišķa kopa. Šajā gadījumā *TER* aprēķina attiecībā uz pozitīvu izlases vienību kopu.

¹⁹ 2 % būtiskuma sliekšnis attiecas uz grāmatvedības gadā deklarētajiem izdevumiem, kā noteikts Regulas (ES) Nr. 480/2014 28. panta 11. punktā.

²⁰ Atsevišķs pārkāpums ir vienreiz pieļauta kļūda, kas nav saistīta ar citām kļūdām kopā vai sistēmu nepilnībām.

²¹ Saskaņā ar nosacījumiem, kas izskaidroti Norādījumā par kļūdu izvērtēšanu 7.1.1. punktā.

²² Izlasē konstatētās kļūdas labo tikai vienreiz.

Ar šo tiek pieņemts vienkāršākais scenārijs, proti, AA darbību revīzijās nav konstatējusi sistēmiskās kļūdas²³.

Saskaņā ar minētajiem priekšnoteikumiem Komisija varētu uzskatīt, ka ekstrapolētā finanšu korekcija ir atbilstīga, ja tā aprēķināta A un B intervāla robežās:

A: Ekstrapolētā finanšu korekcija = prognozējamā nejaušā kļūda²⁴ – izlasē konstatētās kļūdas

B: Ekstrapolētā finanšu korekcija = prognozējamā nejaušā kļūda – (kopa*2 %) – izlasē konstatētās kļūdas

²³ Lai aprēķinātu finanšu korekciju, saistībā ar sistēmiskām kļūdām veiktās korekcijas atņem no ekstrapolētās finanšu korekcijas.

Ja AA darbību revīzijās ir konstatējusi sistēmiskas kļūdas un šīs kļūdas attiecina uz visu kopu (sk. iepriekš 2.2. punktu), tas nozīmē, ka, ekstrapolējot izlasē konstatētās nejaušās kļūdas uz visu kopu, AA vajag noteikt sistēmiskās kļūdas apmēru no kopas, ja šī vērtība ietilpst prognozes formulā, kā tas ir sīki izskaidrots norādījumā par izlases veidošanu 1. pielikumā.

²⁴ Prognozējamā nejaušā kļūda ir jāaprēķina, izmantojot formulas, kas ir piemērojamas saskaņā ar attiecīgo atlases metodi, ko izmanto nejaušas izlases atlasei, kā skaidrots norādījumos par izlases veidošanu. Attiecībā uz monetārās vienības izlasi un vienkāršo nejaušo izlasi (īpatsvara noteikšanu) formulās ņem vērā kopas uzskaites vērtību; attiecībā uz vienkāršo nejaušo izlasi (vienības vidējās vērtības noteikšanu) un starpības noteikšanu formulā ņem vērā darbību skaitu kopā.

Piemērs.

Nejaušo kļūdu prognozētais īpatsvars: 4 %

Kopa: 1 000 miljoni EUR

Izlasē konstatētās kļūdas (jau izlabotas): 3 miljoni EUR

Korekcijai jābūt 37–17 miljonu EUR robežās:

- 37 miljoni EUR = (4 % * 1000) - 3
- 17 miljoni EUR = (4 % * 1000) - (2 % * 1000) - 3 [=> korekcija līdz līmenim, kas zemāks par būtiskuma līmeni]

Sistēmas revīzijās (kontroles pārbaudēs) konstatētās kļūdas nepieskaita kopējai kļūdai, bet izlabo un norāda GKZ 4. punktā.

Kā izriet no KDR 28. panta 11. punkta, attiecīgā gadījumā AA paskaidro GKZ 5.11. punktā, vai papildus nejaušām kļūdām ir konstatētas kādas kļūdas, kas ir sistēmiskas vai anomālas. Sistēmiska kļūda ir sistēmisks pārkāpums, kā definēts KNR 2. panta 38. punktā. Anomāla kļūda ir neparasta kļūda, kas acīm redzami nav kopai raksturīga.

Šobrīd, pamatojoties uz norādījumiem par kļūdu izvērtēšanu 2007.–2013. gada plānošanas periodam, tiek gatavoti atsevišķi norādījumi, kuros ir sniegts sīkāks skaidrojums par kļūdu izvērtēšanu.

Ņemot vērā gada pārskatu esamību 2014.–2020. gada periodam, pārskatītie kļūdu īpatsvari, kas attiecas uz iepriekšējiem gadiem, vairs nav būtiski un nav jānorāda GKZ.

6. Pārskatu revīzijas

6.1. Norāde par iestādēm/struktūrām, kuras veica pārskatu revīzijas.

6.2. Regulas (ES) Nr. 1303/2013 137. pantā definēto pārskatu elementu pārbaudei izmantotās revīzijas metodes apraksts. Tajā iekļauj atsauci uz revīzijas darbu, kas veikts sistēmu revīziju (sīkāk izklāstīts 4. punktā) un darbības revīziju (sīkāk izklāstīts 5. punktā) kontekstā, ņemot vērā pārskatiem nepieciešamo garantēto ticamību.

6.3. Norāda revīzijas rezultātā gūtos secinājumus par pārskatu pilnīgumu, pareizību un ticamību, tostarp informāciju par pārskatos veiktajām un atspoguļotajām finanšu korekcijām sistēmas revīziju un/vai darbības revīzijas rezultātu pēckontroles laikā.

6.4. Norāde par to, vai jebkādām konstatētajām problēmām ir sistēmisks raksturs, un par veiktajiem pretpasākumiem.

AA 6.2. punktā paskaidro, kāds revīzijas darbs ir veikts saistībā ar pārskatu revīziju, saskaņā ar KNR 137. pantu un KDR 29. pantu un ņemot vērā Komisijas Norādījumus par pārskatu revīziju (EGESIF_15_0016-00), kas drīzumā tiks pabeigti.

AA ir arī jāpaskaidro, par kādu grafiku un darba kārtību AA ir vienojusies ar CA un MA, lai varētu pienācīgā laikā veikt revīzijas darbu²⁵.

GKZ 6.3. punktā AA paskaidro, kā tā ir guvusi pārlicību par pārskatu pilnīgumu, pareizību un ticamību, pamatojoties uz:

- sistēmas revīzijām (jo īpaši attiecībā uz CA veiktajām, kā noteikts KDR 29. panta 4. punktā);
- darbību revīzijām²⁶;
- Komisijas un Revīzijas palātas sniegtiem galīgajiem revīzijas ziņojumiem;
- pārvaldības deklarācijas un gada kopsavilkuma novērtējumu;
- sertifikācijas iestādes AA iesniegto pārskatu pārbaūžu veidu un apmēru.

Saistībā ar pēdējo minēto punktu AA ir jāapraksta apliecināto pārskatu projekta galīgās papildu pārbaudes līdz tiesību aktā noteiktajam termiņam, 15. februārim, kā noteikts norādījumos par pārskatu revīzijām. Proti, GKZ apraksta darbu, kas veikts saistībā ar CA saskaņojumu pārskatu 8. papildinājumā, tostarp AA novērtējumu par to, cik atbilstīgi ir CA paskaidrojumi par papildinājumā sniegtajām korekcijām un kā tie saskan ar GKZ un tā gada kopsavilkumā sniegto informāciju attiecībā uz pārskatos veiktajām un atspoguļotajām finanšu korekcijām, kas izdarītas, ņemot vērā pirms pārskatu iesniegšanas veikto sistēmas revīziju, darbību revīziju un pārvaldības pārbaūžu rezultātus.

7. Revīzijas struktūru darba koordinācija un AA veikts uzraudzības darbs

7.1. Darba koordinācijas kārtības apraksts starp revīzijas iestādi un jebkuru revīzijas struktūru, kas attiecīgā gadījumā veic revīzijas, kā noteikts Regulas (ES) Nr. 1303/2013 127. panta 2. punktā.

7.2. Revīzijas iestādes un šādas(-u) revīzijas struktūras(-u) ievērotās uzraudzības un kvalitātes nodrošināšanas kārtības apraksts.

²⁵ Ņemot vērā ISA 700 A39. punktu, AA atzinums tiek sniegts par pārskatiem, par kuriem atbild CA. Tādējādi AA nav tādā dienesta stāvoklī, lai varētu secināt, ka ir gūti pietiekami atbilstoši revīzijas pierādījumi, kamēr pārskati nav sagatavoti un vadība par tiem nav uzņēmusies atbildību. Tas nozīmē, ka AA var sniegt savu atzinumu par pārskatiem tikai tad, kad CA tos ir iesniegusi MA un AA un kad MA ir iesniegusi savu pārvaldības deklarāciju AA. Kamēr CA vēl nav pabeigusi pārskatus un MA nav sagatavojusi pārvaldības deklarāciju, AA tomēr jāsāk pārskatu revīzijas darbs, lai būtu pietiekams laiks atzinuma izstrādei līdz N+2 gada 15. februārim. Lai nodrošinātu gludu procesu, CA, MA un AA ir jāvienojas par grafiku un darba kārtību.

²⁶ Darbību revīzijas ļaus pārlicināties par summu pareizību un attiecīgo izdevumu pilnīgumu maksājuma pieprasījumos (un tādējādi pārskatos, ja tiek konstatēts, ka tie ir pilnībā likumīgi un pareizi). Tā ļauj saskaņot revīzijas licības no sertifikācijas iestādes uzskaites sistēmas uz leju līdz pat atbalsta saņēmēja un darbības līmenim, izmantojot jebkuru IB; šis jautājums jau ir iekļauts pašreizējās revīzijās.

GKZ 7.1. punktā jānorāda darba koordinācijas procedūra saistībā ar revīzijas plānošanu un koordināciju un revīzijas rezultātu pārbaudi, kas ļautu sasniegt galīgus secinājumus un sniegt revīzijas atzinumu.

GKZ 7.2. punktā jāapraksta, saskaņā ar kādu procedūru AA uzrauga citas revīzijas struktūras (attiecīgā gadījumā). Aprakstā sniedz pārskatu par faktiski veikto uzraudzību attiecīgajā grāmatvedības gadā, ņemot vērā spēkā esošos starptautiski atzītos revīzijas standartus vai norādījumus.

Šajā saistībā AA jāizvērtē Eiropas Īstenošanas norādījumu par *INTOSAI* revīzijas standartiem 25. punkts²⁷, kas attiecas uz koncepciju, ka Eiropas Augstākās revīzijas iestādes izmanto citu revidentu un ekspertu darbu. Šis norādījums konkrēti attiecas uz prasībām, kas jāievēro atkarībā no tā, kādā apmērā uzticas citu revidentu veiktajam darbam katrā revīzijas posmā, vai nu plānošanas vajadzībām, kas ir revīzijas pierādījumu sastāvdaļa, vai pārbaūžu beigās. Procedūru apmērs, ko galvenais revidents izmanto, lai iegūtu pietiekami atbilstošus revīzijas pierādījumus tam, ka cita revidenta darbs, ņemot vērā konkrēto norīkojumu, atbilst galvenā revidenta vajadzībām, ir atkarīgs no revīzijas posmiem, kuros šo citu revidentu darbu var izmantot. Ja šo darbu izmanto kā revīzijas pierādījumu, AA pārskatam jābūt sīkāk izstrādātam.

Sīkāki norādījumi ir sniegti dokumentos *ISSAI* 1600 attiecībā uz grupas revīzijām²⁸, *ISSAI* 1610²⁹ (tostarp *ISA* 610) par iekšējā revidenta darba izmantošanu un *ISSAI* 1620³⁰ par revidenta eksperta darba izmantošanu.

²⁷ <http://eca.europa.eu/portal/pls/portal/docs/1/133817.PDF>

²⁸ <http://www.intosai.org/issai-executive-summaries/view/article/issai-1600-special-considerations-audits-of-group-financial-statements-including-the-work-o.html>

²⁹ http://www.issai.org/media/13128/issai_1610_e_.pdf

³⁰ http://www.issai.org/media/13188/issai_1620_e_.pdf

8. Cita informācija

8.1. Attiecīgā gadījumā informācija par paziņotajiem krāpšanas un aizdomu par krāpšanu gadījumiem, kas konstatēti revīzijas iestādes veikto revīziju ietvaros (tostarp gadījumiem, par kuriem ziņojušas valsts vai ES iestādes un kas attiecas uz revīzijas iestādes revidētajām darbībām), un par veiktajiem pretpasākumiem.

GKZ 8.1. punktā AA norāda, kādi pasākumi ir veikti saistībā ar gadījumiem, kuros revīzijas darba laikā ir konstatētas aizdomas par krāpšanu, kas notikusi līdz GKZ iesniegšanai.

Visi gadījumi, kuros ir aizdomas par krāpšanu attiecīgajā grāmatvedības gadā, ko AA ir atklājusi, ir jāziņo un attiecībā uz vairāku fondu programmām jānorāda attiecīgais fonds.

GKZ norāda, vai AA konstatētie iespējamās krāpšanas gadījumi³¹ tika paziņoti *OLAF*. Ja ir aizdomas par krāpšanu, dalībvalsts ieceltai iestādei par to ir jāziņo *OLAF* saskaņā ar prasībām, kas noteiktas KNR 122. panta 2. punktā un tajā paredzētajos deleģētajos un īstenošanas aktos³².

Ja valsts tiesību normas atļauj, AA ievāc informāciju izmeklēšanas vajadzībām par krāpšanas būtību un novērtē, vai tas ir sistēmisks jautājums, un, ja tas tā ir, vai ir veikti koriģējoši pasākumi.

Attiecīgā gadījumā GKZ norāda, kādā stadijā ir ar krāpšanu vai iespējamo krāpšanu saistīto finanšu korekciju īstenošana, un informāciju par starpposma maksājuma pieteikumu Komisijai, kurā ir iekļautas korekcijas.

Sīkāka informācija un norādījumi par darbībām, kas jāveic valsts iestādēm (tostarp AA) saistībā ar krāpšanas gadījumu novēršanu, konstatēšanu un labošanu, ir atrodamā <http://ec.europa.eu/sfc/en/2014/anti-fraud>. Kā izriet no ISA 240, "revidenti var atklāt apstākļus, kas varētu norādīt uz to, ka ir iespējama krāpšana. Šādos gadījumos viņiem nekavējoties jāinformē attiecīgā iestāde, lai tā varētu veikt vajadzīgos pasākumus. Revidents varētu secināt, ka iespējamā krāpšana ietekmē visu sistēmu, ietekmē tikai kādu tās daļu, vai arī ka ir viens vai vairāki atsevišķi iespējamās krāpšanas gadījumi. Visos gadījumos viņam jāreaģē ātri un jāinformē attiecīgās iestādes, ņemot vērā visus ar lietu(-ām) saistītos apstākļus. Revidentam, pamatojoties uz atklātajiem pierādījumiem, ir jāveic stingra un rūpīga situācijas analīze, jāstrukturē pierādījumi, uz kuru pamata tika veikts konstatējums, un jāizlemj, kuras personas ir jāinformē. Vispirms, šķiet, būtu jāinformē personas, kuras atbild par revidētās

³¹ Revidenti vada administratīvās procedūras, nevis kriminālprocesu. Tādēļ viņu pilnvaru apjoms ir samērā ierobežots, ja ir jānosaka konkrētie iespējamās krāpnieciskās darbības apstākļi. Turklāt kriminālprocesa un revīzijas procesa galvenie mērķi ir atšķirīgi. Darbību revīzija ir administratīva procedūra, kuras mērķis ir novērtēt projekta īstenošanas likumību un pareizību, savukārt kriminālprocesa mērķis ir noteikt un izmeklēt darbības, lai sniegtu pierādījumu par izkrāpšanas nodomu.

³² Tiks pieņemti drīzumā.

struktūras pārvaldību, ja vien nav iemesla uzskatīt, ka šīs personas ir iesaistītas attiecīgajā(-ās) lietā(-ās). [...] Pretējā gadījumā revidentam jāziņo par gadījumu(-iem) tieši tiesu iestādēm, neskarot valsts tiesību aktus, kas attiecas uz revīzijas procesā iegūtas informācijas konfidencialitāti. Revidentiem jāinformē arī valsts atbildīgās iestādes, kuru pienākums ir ziņot Komisijai (OLAF), par pārkāpumiem un iespējamās krāpšanas gadījumiem saskaņā ar piemērojamiem nozares noteikumiem attiecībā uz ziņošanu par pārkāpumiem.”

8.2. Attiecīgā gadījumā turpmākie notikumi, kuri iestājušies pēc pārskatu iesniegšanas revīzijas iestādei un pirms gada kontroles ziņojuma nosūtīšanas Komisijai saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1303/2013 127. panta 5. punkta b) apakšpunktu un kuri ņemti vērā, nosakot ticamības līmeni un izstrādājot revīzijas iestādes atzinumu.

Jēdziens “turpmākie notikumi” ir ņemts no starptautiskā revīzijas standarta Nr. 560, veicot nepieciešamos pielāgojumus saistībā ar dalīto pārvaldību saskaņā ar kohēzijas politiku. Kā norādīts šajā standartā, viens no revidenta mērķiem ir “saskaņā ar piemērojamo finanšu ziņojumu sniegšanas regulējumu iegūt pietiekami atbilstošus revīzijas pierādījumus par to, ka finanšu pārskatos ir pienācīgi atspoguļoti notikumi, kas norisinājušies laikā starp finanšu pārskatu pieņemšanas dienu un revīzijas ziņojuma pieņemšanas dienu un kuri varētu radīt būtiskas novirzes un tādēļ būtu jādara zināmi”. Saistībā ar dalīto pārvaldību “finanšu pārskati” jāsaprot kā pārskati, ko sagatavojusi un par kuriem atbildīga ir CA. “Finanšu pārskatu pieņemšanas diena” ir diena, kurā CA iesniedz AA pārskatus to galīgajai pārbaudei.

Tiek pieņemts, ka AA saņems pārskatus no CA pirms to iesniegšanas Komisijai, lai būtu iespēja izdarīt secinājumus par to pilnīgumu, pareizību un ticamību. Laika posmā no šo pārskatu saņemšanas līdz revīzijas atzinuma sagatavošanai AA drīkst iepazīties ar notikumiem, kas ietekmē pārskatā norādītās summas, jo īpaši izdevumus, kas deklarēti kā likumīgi un pareizi izdevumi.

Šajā saistībā AA “veic revīzijas procedūras, kas izstrādātas, lai gūtu pietiekami atbilstošus revīzijas pierādījumus par to, ka finanšu pārskatos [pārskatos] ir atspoguļoti notikumi, kas norisinājušies laikā starp finanšu pārskatu [pārskatu] pieņemšanas dienu un revīzijas ziņojuma [GKZ] pieņemšanas dienu un kuri varētu radīt būtiskas novirzes un tādēļ būtu jādara zināmi”. ISA 560 arī paredz, ka AA “nav jāveic papildu revīzijas procedūras par jautājumiem, kuros iepriekš piemērotās revīzijas procedūras jau ir devušas apmierinošus secinājumus”.

Daži turpmākie notikumi var būtiski ietekmēt MCS darbību un/vai atzinuma kvalificēšanu (gadījumos, ja tiek sniegts atzinums ar piezīmēm vai negatīvs atzinums), tāpēc AA tos nedrīkst ignorēt. Šie notikumi var būt vai nu labvēlīgi (piemēram, korektīvie pasākumi, kas īstenoti laikā no CA pārskatu sagatavošanas līdz to iesniegšanai Komisijai), vai nelabvēlīgi (piemēram, šajā periodā ir konstatētas sistēmas nepilnības vai kļūdas).

Saistībā ar 2014.–2020. gada reglamentējošiem noteikumiem iepriekš minētie “turpmākie notikumi” nav korektīvie pasākumi, kas dalībvalstij (MA vai CA) ir jāveic saistībā ar AA vai ES konstatētajiem trūkumiem un pārkāpumiem. Tiek pieņemts, ka CA apstiprina tādus pārskatus, kuros dalībvalstis jau ir veikušas un pienācīgi atspoguļojušas korektīvos

pasākumus. Ja tas tā nav, par atbilstīgu ir uzskatāms AA atzinums ar piezīmēm, ņemot vērā veikto korektīvo pasākumu būtiskumu.

Attiecībā uz vairāku fondu programmām katram no ziņotajiem turpmākajiem notikumiem ir jānorāda attiecīgais fonds.

9. Vispārējais garantētais ticamības līmenis

9.1. Informācija par vispārējo garantēto ticamības līmeni pārvaldības un kontroles sistēmas pienācīgai darbībai un skaidrojums par to, kā šis līmenis tika sasniegts, pamatojoties uz sistēmu revīziju (kā norādīts turpmāk 10.2. punktā) un darbības revīziju (kā norādīts turpmāk 10.3. punktā) kopīgajiem rezultātiem. Ja iespējams, revīzijas iestāde ņem vērā arī citu valsts vai Savienības attiecībā uz grāmatvedības gadu veikto revīzijas darbu rezultātus.

9.2. Visu veikto koriģējošo pasākumu, piemēram, finanšu korekciju novērtējums, un jebkādu papildus nepieciešamo korektīvo pasākumu izvērtējums gan sistēmiskā, gan finansiālā izpratnē.

Lai AA sagatavotu revīzijas atzinumu, apliecinājumu par izdevumu likumību un pareizību un par MCS pienācīgu darbību sniedz, pamatojoties uz sistēmas revīziju (iepriekš 4. punkts) un darbību revīziju (iepriekš 5. punkts) kopīgajiem rezultātiem. Apliecinājumu par pārskatu ticamību sniedz šo revīziju rezultāti, un secinājumi šajā jautājumā ir jāsniedz iepriekš 6.3. punktā.

Attiecībā uz vairāku fondu programmām tiek gaidīts, ka AA apstiprina, ka izdarītie secinājumi attiecas uz visiem fondiem, vai gadījumā, ja ir atšķirības, paskaidro, kā tā ir nonākusi pie secinājumiem par katru fondu, pamatojoties uz sistēmas revīziju un darbību revīziju rezultātu analīzi.

Turpmāk sniegtajā tabulā no pieredzes zināmām visbiežāk sastopamām situācijām ir norādīta saikne starp revīzijas atzinumu (par MCS pienācīgu darbību un izdevumu likumību un pareizību) un secinājumiem, kas gūti no sistēmas revīzijām un darbību revīzijām. Šī tabula ir indikatīva, un AA ir jāizmanto savi profesionālie spriedumi, jo īpaši tabulā neaplūkotojās situācijās. Korektīvie pasākumi var būt finanšu korekcijas (lai samazinātu RTER līdz 2 % vai zemāk) vai uzlabojumi, kas vērsti uz MCS trūkumu novēršanu (kurus nenovērš ar finanšu korekcijām), vai abu minēto apvienojums.

Revīzijas atzinums par izdevumu likumību un pareizību un MCS pienācīgu darbību	AA apliecinājums par		
	MCS darbību (sistēmas revīziju rezultātiem)	TER (darbību revīziju rezultātiem)	Korektīvie pasākumi, kas jāīsteno ³³ dalībvalstij
1-Atzinums bez piezīmēm	1. vai 2. kategorija	un $TER \leq 2\%$	Veic korekcijas (piemēram, izlases kļūdu korekcijas).
2-Atzinums ar piezīmēm (piezīmēm ir ierobežota ietekme)	2. kategorija	un/vai $2\% < TER \leq 5\%$	Izņemot, ja atbilstīgi korektīvie pasākumi (tostarp ekstrapolētās finanšu korekcijas) ir īstenotas, lai samazinātu RTER līdz 2 % vai zemāk (iespējams atzinums bez piezīmēm).
3-Atzinums ar piezīmēm (piezīmēm ir būtiska ietekme)	3. kategorija	un/vai $5\% < TER \leq 10\%$	Korektīvi pasākumi nav pilnībā īstenoti (tostarp, ja ekstrapolētās finanšu korekcijas ir īstenotas, lai samazinātu RTER līdz 2 % vai zemāk bet sistēmas trūkumi saglabājas).
4- Negatīvs atzinums	4. kategorija	un/vai $TER > 10\%$	Korektīvi pasākumi nav pilnībā īstenoti (tostarp, ja ekstrapolētās finanšu korekcijas ir īstenotas, lai samazinātu RTER līdz 2 % vai zemāk, bet sistēmas trūkumi saglabājas).

Ja AA uzskata, ka MCS atbilst 2. kategorijai, un TER ir vienāds ar 2 % būtiskuma līmeni vai zemāks par to, tad var sniegt revīzijas atzinumu bez piezīmēm.

Tomēr, ja MCS klasificē 1. vai 2. kategorijā un/vai TER ir augstāks nekā 2 %, tad tas neatkarīgi no salīdzinoši pozitīvā novērtējuma, kas iegūts AA veiktajā sistēmu revīzijā, liecina, ka praksē MCS nav pietiekami efektīva, lai novērstu, atklātu un koriģētu pārkāpumus un atgūtu nepamatoti samaksātās summas. Tāpēc par pienācīgu ir uzskatāms revidenta atzinums ar piezīmi³⁴. Taču, ja atlikušais kopējais kļūdu īpatsvars (RTER) ir 2 % vai zemāks

³³ sk. šo norādījumu 5. punktu.

un dalībvalsts ir īstenojusi korektīvus pasākumus pirms GKZ pabeigšanas, AA var izdot atzinumu bez piezīmēm.

Atzinumu ar piezīmēm sniedz gadījumā, ja MCS piešķir 3. kategoriju un TER ir virs 2 %, izņemot, ja RER ir vienāds ar vai mazāks par 2 % un korektīvie pasākumi (tostarp tie, kas attiecas uz sistēmas trūkumu novēršanu) ir īstenoti pirms GKZ pabeigšanas, tādā gadījumā AA var izdot atzinumu bez piezīmēm.

Skatīt turpmāk III iedaļu saistībā ar to, kā novērtēt ietekmi, vai tā ir “ierobežota” vai “būtiska”.

Ja TER ir virs 5 % un/vai MCS ir piešķirta 3. vai 4. kategorija, atzinumu izsniedz ar piezīmēm.

Ja TER ir virs 10 % un/vai MCS ir piešķirta 4. kategorija, atzinumam parasti vajadzētu būt negatīvam.

Jāsniedz norāde arī par turpmākiem notikumiem un jebkāda cita 9.2. punktā sniegtā informācija, ko AA ir ņēmusi vērā, lai formulētu vispārējo garantēto ticamības līmeni un revīzijas atzinumu. Ir jāraksturo šo turpmāko notikumu un papildu informācijas ietekme uz vispārējā garantētā ticamības līmeņa formulējumu un revīzijas atzinumu.

Attiecīgā gadījumā jāņem vērā arī cits valsts vai ES revīzijas darbs, kas veikts saistībā ar grāmatvedības gadu.

III. NORĀDĪJUMI PAR REVĪZIJAS ATZINUMU

Revīzijas atzinumu gatavo, pamatojoties uz secinājumiem, kas iegūti no revīzijas pierādījumiem. KĪR VIII pielikumā ir sniegts revīzijas atzinuma paraugs, kas paredz triju veidu atzinumus:

Atzinums bez piezīmēm:

Pēc manām domām un balstoties uz veikto revīzijas darbu,

- pārskatos ir sniegta patiesa un godīga aina, kā noteikts Regulas (ES) Nr. 408/2014 29. panta 5. punktā;
- pārskatos norādītie izdevumi, kuru atmaksa ir pieprasīta no Komisijas, ir likumīgi un pareizi;
- izveidotā pārvaldības un kontroles sistēma darbojas pareizi.

Veiktais revīzijas darbs nerada pamatu apšaubīt pārvaldības deklarācijā sniegtos apliecinājumus.

[Revīzijas iestāde var arī iekļaut uzsvērumu, kas neskar tās atzinumu, kā noteikts starptautiski atzītos revīzijas standartos. Atzinuma atrunu var iekļaut izņēmuma gadījumos.]

Atzinums ar piezīmēm:

Pēc manām domām un balstoties uz veikto revīzijas darbu,

- pārskatos ir sniegta patiesa un godīga aina, kā noteikts Regulas (ES) Nr. 480/2014 29. panta 5. punktā;

- pārskatos norādītie izdevumi, kuru atmaksa ir pieprasīta no Komisijas, ir likumīgi un pareizi;

- izveidotā pārvaldības un kontroles sistēma darbojas pareizi,

izņemot šādus aspektus:

attiecībā uz nozīmīgiem jautājumiem, kas saistīti ar pārskatiem: ...

un/vai [nevajadzīgo svītrot]

attiecībā uz nozīmīgiem jautājumiem, kas saistīti ar to pārskatos norādīto izdevumu likumību un pareizību, kuru atmaksa ir pieprasīta no Komisijas: ...

un/vai [nevajadzīgo svītrot] attiecībā uz nozīmīgiem jautājumiem, kas saistīti ar pārvaldības un kontroles sistēmas darbību:

Tādējādi manā skatījumā piezīmju ietekme ir [ierobežota]/[būtiska]. [nevajadzīgo svītrot]

Šāda ietekme atbilst [summa EUR un %] no deklarētajiem kopējiem izdevumiem. Minētais attiecas uz šādu Savienības ieguldījuma summu:

Veiktais revīzijas darbs nerada/rada [nevajadzīgo svītrot] pamatu apšaubīt pārvaldības deklarācijā sniegtos apliecinājumus.

[Ja veiktais revīzijas darbs rada pamatu apšaubīt pārvaldības deklarācijā sniegtos apliecinājumus, šajā rindkopā revīzijas iestāde izklāsta faktoros, kas tai ļauj izdarīt šādu secinājumu.]

[Revīzijas iestāde var arī iekļaut uzsvērumu, kas neskar tās atzinumu, kā noteikts starptautiski atzītos revīzijas standartos. Atzinuma atrunu var iekļaut izņēmuma gadījumos.]

AA ir:

- sīki jānorāda un jāpaskaidro piezīmes;
- jānosaka to ietekme: ierobežota vai būtiska;
- kvantitatīvi jānosaka ietekme attiecībā uz deklarētajiem izdevumiem un absolūtā izteiksmē.

Uzskatāms, ka piezīmes novērtējums “ierobežota ietekme” ir atbilstīgs, ja piezīme attiecas uz pārkāpumiem (kas vēl nav pārskatos izlaboti), kas atbilst izdevumiem virs 2 %, bet ir zemāki par vai vienādi ar 5 % no kopējiem šajos pārskatos apliecinātajiem izdevumiem. Ja šie

pārkāpumi pārsniedz 5 % no kopējiem šajos pārskatos apliecinātajiem izdevumiem, attiecīgā piezīme vērtējama kā “būtiska”. Tādu pašu pamatojumu izmanto, ja pārkāpumu konkrēto summu AA nevar precīzi noteikt un tiek piemērota vienota likme; tas var būt sistēmas nepilnību gadījums.

Ietekmes kvantitatīvu noteikšanu var veikt, pamatojoties vai nu uz *TER* (vai *RTER*, ja dalībvalsts ir īstenojusi korektīvus pasākumus pirms GKZ pabeigšanas), kas noteikts konkrētajam grāmatvedības gadam, vai uz vienotu likmi, ņemot vērā visu AA pieejamo informāciju.

AA ļoti skaidri jāparāda, vai piezīmes attiecas uz pārskatiem, izdevumu likumību un pareizību vai uz pārvaldības un kontroles sistēmām.

Attiecībā uz vairāku fondu programmām, ja katrā fondā situācija ir atšķirīga, AA ir jāidentificē, kā piezīmes, ja tādas ir, attiecas uz katru fondu.

Negatīvs atzinums:

Pēc manām domām un balstoties uz veikto revīzijas darbu,

- pārskatos ir/nav sniegta [nevajadzīgo svītrot] patiesa un godīga aina, kā noteikts Regulas (ES) Nr. 480/2014 29. panta 5. punktā;

- pārskatos norādītie izdevumi, kuru atmaksa ir pieprasīta no Komisijas, ir/nav [nevajadzīgo svītrot] likumīgi un pareizi;

- izveidotā pārvaldības un kontroles sistēma darbojas/nedarbojas [nevajadzīgo svītrot] pareizi.

Šā negatīvā atzinuma pamatā ir šādi faktori:

attiecībā uz nozīmīgiem jautājumiem, kas saistīti ar pārskatiem:

un/vai [nevajadzīgo svītrot]

attiecībā uz nozīmīgiem jautājumiem, kas saistīti ar to pārskatos norādīto izdevumu likumību un pareizību, kuru atmaksa ir pieprasīta no Komisijas: ...

un/vai [nevajadzīgo svītrot]

attiecībā uz nozīmīgiem jautājumiem, kas saistīti ar pārvaldības un kontroles sistēmas darbību: ...

Veiktais revīzijas darbs rada pamatu apšaubīt pārvaldības deklarācijā sniegtos apliecinājumus šādos aspektos:.....

[Revīzijas iestāde var arī iekļaut uzsvērumu, kas neskar tās atzinumu, kā noteikts starptautiski atzītos revīzijas standartos. Atzinuma atrunu var iekļaut izņēmuma gadījumos.]

Ja revīzijas atzinumā ir norādīts tvēruma ierobežojums, nosaka ierobežojuma ietekmi (ja ir) uz deklarētajiem izdevumiem. Ja tiek novērtēts, ka ietekme ir būtiska, atzinumu bez piezīmēm nedrīkst sniegt.

Konkrētos gadījumos, kad sniegts atzinums ar piezīmēm vai negatīvs atzinums, AA jānorāda, kādus korektīvos pasākumus dažādas iesaistītās iestādes plāno veikt vai ir veikušas. AA ir jāveic pēckontrole, lai pārliecinātos, vai šīs darbības ir faktiski veiktas, un nākamajā gadā ir jāziņo par GKZ 4.5. un 5.18. punkta īstenošanu.

Sagatavojot revīzijas atzinumus un nosakot garantētās ticamības līmeņus, jāpiemēro pienācīgs profesionāls spriedums, lai izlemtu, vai konstatējumi ir tik nopietni, ka ir pamats sniegt atzinumu ar piezīmēm vai negatīvu atzinumu.

Atzinuma atruna

Izņēmuma gadījumos AA var sniegt atzinuma atrunu. To dara tikai tad, ja AA nespēj revidēt pārskatus, deklarētos izdevumus vai pārvaldības un kontroles sistēmas darbību ārēju faktoru dēļ, par kuriem AA nav atbildīga. Šādos gadījumos AA ir jāpaskaidro, kāpēc tā nevar sniegt revīzijas atzinumu. Konkrētais līdz 2016. gada 15. februārim iesniedzamo revīzijas atzinumu gadījums ir sniegts šo norādījumu 3. pielikumā.

Atrunu var formulēt šādi:

Ņemot vērā tvēruma ierobežojumu punktā raksturotā jautājuma būtiskumu, es neesmu spējis(-usi) iegūt pietiekami atbilstošus revīzijas pierādījumus, lai sniegtu revīzijas atzinuma pamatojumu. Tāpēc es nesniedzu atzinumu par šādiem aspektiem:

– pārskati;

un/vai [nevajadzīgo svītrot]

– to izdevumu likumība un pareizība, kuru atmaksa ir pieprasīta no Komisijas;

un/vai [nevajadzīgo svītrot]

– pārvaldības un kontroles sistēmas darbība.

1. PIELIKUMS. 10.1. PUNKTS. GKZ PARAUGS “SISTĒMAS REVĪZIJU REZULTĀTI”

Revidētā vienība	Fonds (vairāku fondu DP)	Revīzijas nosaukums	Galīgā revīzijas ziņojuma datums	Darbības programma: [CCI un DP nosaukums]												Vispārējais novērtējums (1., 2., 3., 4. kategorija) [kā definēts Regulas (ES) Nr. 480/2014 IV pielikuma 2. tabulā]	Piezīmes	
				Pamatprasības (attiecīgā gadījumā) [kā definēts Regulas (ES) Nr. 480/2014 IV pielikuma 1. tabulā]														
				PP 1	PP 2	PP 3	PP 4	PP 5	PP 6	PP 7	PP 8	PP 9	PP 10	PP 11	PP 12			PP 13
MA																		
IB																		
CA																		

Piezīme. Šajā tabulā pelēkā krāsā iekrāsotās ailes attiecas uz pamatprasībām, kuras revidētajai vienībai nepiemēro.

2. PIELIKUMS. 10.2. PUNKTS. GKZ PARAUGS “DARBĪBU REVĪZIJU REZULTĀTI”

Fonds	Programmas CCI numurs	Programmas nosaukums	A	B		C	D	E	F	G	H
			Summa euro, kas atbilst kopai, no kuras veidota izlase ³⁵	Revidētie grāmatvedības gada izdevumi nejaušajā izlasē	Summa ³⁹	% ⁴⁰	Nepareizo izdevumu summa nejaušajā izlasē	Kopējais kļūdu īpatsvars (TER) ³⁶	Kopējā kļūdu īpatsvara rezultātā veiktās korekcijas	Atlikušais kopējais kļūdu īpatsvars (RTER) ³⁷	Citi revidētie izdevumi ³⁸

³⁵ Slejā “A” norāda kopu, no kuras tika iegūta nejaušā izlase, piemēram, atbilstīgo izdevumu kopsommu, kas reģistrēta sertifikācijas iestādes uzskaites sistēmā un kas iekļauta Komisijai iesniegtajos maksājuma pieteikumos (kā noteikts Regulas (ES) Nr. 1303/2013 137. panta 1. punkta a) apakšpunktā), no kuras atņem negatīvas izlases vienības, ja tādas ir. Piemēram, ja 23 miljoni euro ir deklarēti kā atbilstīgie izdevumi, un tas ietver 3 miljonus euro negatīvās izlases vienības, A slejā norādāmā summa ir 26 miljoni euro, jo tā ir summa, kas atbilst pozitīvo summu kopai. Attiecīgā gadījumā 5.4. punktā sniedz skaidrojumus.

³⁶ Kopējais kļūdu īpatsvars ir prognozējamo nejaušo kļūdu un attiecīgā gadījumā sistēmisko kļūdu un neizlaboto anomālo kļūdu summa, kas dalīta ar kopu, kā noteikts KDR 28. panta 14. punktā. Ja deklarētajos izdevumos ir iekļautas negatīvas izlases vienības, tās ir jāskata kā atsevišķa kopa. Šajā gadījumā TER aprēķina attiecībā uz pozitīvu izlases vienību kopu. TER aprēķina, pirms revidētajai izlasei vai kopai, no kuras tika iegūta nejaušā izlase, tiek piemērotas jebkādas finanšu korekcijas. Ja nejaušā izlase aptver vairāk nekā vienu fondu vai programmu, kopējais kļūdu īpatsvars, kas (aprēķināts) norādīts “D” slejā, attiecas uz visu kopu. Ja tiek izmantota stratifikācija, sīkāku informāciju par stratu norāda 5.7. punktā.

³⁷ Sīkāks skaidrojums par RTER ir sniegts šo norādījumu 5. punktā.

³⁸ Attiecīgā gadījumā “G” slejā norāda revidētos izdevumus papildu izlases ietvaros.

³⁹ Revidēto izdevumu summa. (gadījumos, ja saskaņā ar Regulas (ES) 480/2014 28. panta 9. punktu izmanto apakšizlasi, šajā slejā iekļauj tikai to izdevumu pozīcijas summu, kuru faktiski revidē saskaņā ar tās pašas regulas 27. pantu).

⁴⁰ Revidēto izdevumu procentuālais daudzums attiecībā pret kopu.

3. PIELIKUMS. GKZ UN REVĪZIJAS ATZINUMI, KAS JĀIESNIEDZ LĪDZ 15.2.2016.

Šajā pielikumā ir sniegti konkrēti norādījumi pirmā GKZ un revīzijas atzinuma sagatavošanai 2014.–2020. gada periodam, ja pirmajā grāmatvedības gadā (2014. gada janvāris–2015. gada jūnijs) Komisijai ir deklarēti tikai ierobežoti izdevumi vai nav deklarēto izdevumu.

GKZ

AA ir jāziņo GKZ par revīzijas darbu, kas veikts saistībā ar pirmo grāmatvedības gadu, un attiecīgiem rezultātiem. Ja ir atkāpes no revīzijas stratēģijas, sniedz skaidrojumu *3. punktā* “*Revīzijas stratēģijas izmaiņas*”.

Revīzijas atzinums

- Par izdevumu likumību un pareizību

Ja izdevumi par pirmo grāmatvedības gadu Komisijai nav deklarēti, AA var izdot atzinuma atrunu par izdevumu likumību un pareizību.

Ja par pirmo grāmatvedības gadu Komisijai ir deklarēti ierobežoti izdevumi, AA jāveic darbību revīzija, lai pēc tam izdotu atzinumu par šo izdevumu likumību un pareizību.

- Par MCS

Sistēmas revīziju var sākt pirms maksājuma pieteikumu iesniegšanas Komisijai. Revīzijas atzinums nevar būt sagatavots, pamatojoties vienīgi uz norīkotā revīzijas darba rezultātiem. Neatkarīgas Augstākās revīzijas iestādes atzinums saistībā ar vadošās(-o)/sertifikācijas iestādes(-u) iecelšanu attiecas tikai uz MCS izveidi, savukārt revīzijas atzinums, kas ir jāgatavo, sākot no pirmā grāmatvedības gada, un jāiesniedz kopā ar GKZ, balstās uz AA veikto šo sistēmu darbības novērtējumu.

Ja sistēmas revīzijas (piemēram, revīzijas darbs, pamatojoties tikai uz maksājuma pieprasījumiem, ko MA ir iesniegusi CA, iekļauto darījumu izlases ātru pārbaudi) nav veiktas vai veiktas ierobežotā apmērā (t. i., programmas īstenošanas laikā un pēc revīzijas darba norīkošanas), AA var izdot atzinuma atrunu par MCS pienācīgu darbību. AA ir jāpamato, kādu iemeslu dēļ revīzijas darbs nav veikts vai veikts ierobežotā apmērā, sniedzot norādi uz programmas īstenošanas posmu⁴¹.

- Par pārskatiem

⁴¹ Jāizvērtē šādi elementi: darbību īstenošanas progress, atbalsta saņēmēju deklarētie izdevumi, atbalsta saņēmējiem atmaksātās summas, parakstīto līgumu skaits un vērtība utt.

Ja Komisijai nav deklarēti izdevumi par pirmo grāmatvedības gadu un/vai CA nav pārskatos reģistrējusi programmas finansējuma saņemšanai veicamo ieguldījumu finanšu instrumentā saskaņā ar KNR 41. panta 1. punktu vai valsts atbalsta avansa maksājumus saskaņā ar KNR 131. panta 4. punktu, AA joprojām var veikt ierobežotu sistēmu darbības pārbaudi saistībā ar pārskatiem, taču šajā gadījumā atzinuma atruna tiek uzskatīta par atbilstīgu.